

חיים היקר

מלווים אנחנו אותך, בדרכך האחרונה, בני משפחתך, חבריך לקיבוץ וידידי המשפחה בכאב ובאהבה.

נתיב חיך מיצג את קורות העם היהודי בגולה: אובדן, פרידות, נדודים, הגירה ואנטישמיות. זאת עד שזכית לעלות לארץ ישראל ולבנות עתיד חדש. נולדת בשלהי מלחמת העולם הראשונה ב-18/04/1914, בכפר בליו שבהונגריה. היו אלה ימים של התפרקות הממלכה האוסטרו הונגרית וכפר הולדתך שבטרנסילבניה שויך לרומניה.

בהיותך עדיין רך בשנים עברה משפחתך בעקבות עבודתו של אביך, שניהל בית חרושת לזכוכית, להונגריה לעיר לוצנץ, ששויכה לאחר המלחמה לצ'כיה. מכאן אתה נחשב במשפחה כצ'כי. להוריך רוזה ואלכסנדר נולדו שלושה ילדים אתה הבכור, אחותך מרתה שנפטרה בילדותה ממחלה ואחייך ג'ורי ששרד את המלחמה בה נספו כל יקיריך. משפחתך הייתה חילונית אך הקפידה לשמור על החגים היהודיים לחגוג בר מצווה, הדלקת נרות שבת ואף חונכת בבית ספר יסודי יהודי.

התקבלת ללימודי רפואה באוניברסיטה שבברטיסלאבה אך לא זכית להשלים את לימודיך. בשל חוקי הגזע הנאצים. בנעוריך, היית חבר תנועת נוער ציונית, "השומר קדימה" שם ספגת את השאיפה לעלות לישראל. חווית תשע עשרה שנות המימות עד שפרצה שוב מלחמה. החלטת לעלות לארץ וב-1940 הצטרפת לאוניית המעפילים פנצ'ו.

סיפור עלייתך לארץ ארך ארבע שנים והוא מכונה "האודיסיאה של פנצ'ו" יצאתם מאות אנשים בספינה המיועדת לשיט נהרות

לים הפתוח. הספינה עלתה על שירטון וטבעה ליד אי לא מיושב בים האיגאי. מטוס איטלקי חילץ את הקבוצה לרודוס שם שהיתם שנתיים ומשם הועברתם לאיטליה והושמתם במחנה מעצר לשנתיים נוספות. ב-1944, לאחר מסע מתיש בן ארבע שנים דרכה כף רגלך בישראל.

התכוונת להמשיך דרכך עם "משפחת פנצ'ו" אך פגשת במיכה בחן ז"ל ששכנע אותך להתיישב במעין צבי. נקלטת בענף הבנות, שימשת כגזבר פנים של הקיבוץ היית ממייסדי מפעל "הצבי" ומהעובדים ב"סקופוס". כדרכך ביצעת את עבודתך במקצועיות, באחריות ובאכפתיות ותמיד בנועם הליכות.

היית מראשוני החברים שמצאו את בחירת ליבם באולפן לעברית. פגשת את לוטי ויחד בניתם משפחה לתפארת. נולדו לכם שלוש בנות אורה, רותי ונעמי מימשתם חלום להקים משפחה בישראל, שבט לסלו. היית מאושר בחיק משפחתך, רווית נחת מבנותיך, התניך שאימצת לך כבנים ומעשרת הנכדים. המשפחה שבנית ובמרכזה רעייתך המסורה לוטי, הייתה מרכז עולמך ודאגתך.

ניהלתם בית ובו הרבה חום, רוח וליברליות. בית פתוח ומזמין המאמץ אליו חברי אולפן ואחרים. אהבת לטפח את הגינה, לרקוח ריבות, לסייע באפית עוגת הדובוש שהזכירה לך את בית הורייך ועזרת בבית ככל הניתן. קורות חיך מעידות על איש חזק בכל המובנים, טוב לב צנוע ומאושר.

זכית להגיע לגיל מופלג כמעט תשעים וחמש, חיית למעלה מחמישה עשורים מאושרים עם לוטי והמשפחה כשהדאגה לרעייתך עד לרגעי חיך האחרונים מלווה אותך.

הזוגיות המיוחדת שבניתם וקשרי המשפחה שעיצבתם אפשרו
שהותכם יחד בביתכם עד רגעי חיך האחרונים.
חיים איש יקר, נפרדים אנחנו ממך כל אוהביך ומוקירך
נוח על משכבך בשלום.

יהודית סלומון
22/2/2009

אבא יקר ואהוב שלנו,

ידענו כי יגיע היום בו תיגאל מייסוריך ותגיע לרוגע ולמנוחה.

ידענו. אך כשהגיעה הידיעה התקשינו לקבל אותה.

אבא יקר, בשנים האחרונות סבלת ממכאובים קשים ונשאת את סבלך בגבורה.

לא התלוננת, כמעט לא השמעת קולות מחאה.

כמו בכל חיירך: נלחמת ושמרת על כבודך.

רצית לראות ולדעת שאמא לידך והעיקר שהיא לא תדאג.

אבא, אתה אדם מיוחד – איש גבוה, עם פנים חלקות, עיניים כחולות וטוב לב שנשקף מהן.

אתה ואמא, שאיבדתם את כל בני משפחותיכם בשואה, הקמתם בית חם, בו גדלנו אנו הבנות. בית שהכיל אהבה, מסירות וערכי יושר וצניעות.

גדלנו על סיפור העלייה שלך, וההישרדות והיינו גאים בך. התגאית בנו, הבנות: בלימודנו, בשירות הצבאי, בחתנים שאיזנו את השוויון בין המינים ובהמשך – בנכדים.

היית סבא גאה בעשרת נכדיך.

לקחת אותם לטיולים באופניים, בקולנועית וסיפרת סיפורים.

הקשר והאהבה בינך ובין אמא הוא קשר שלא רואים כמותו. עד גיל 75 עוד רכבתם על אופניים, טיילתם, ניקיתם ובישלתם יחד.

העובדה שאמא הייתה לידך נתנה לך ביטחון ושלווה.

ידענו שהמקום המתאים ביותר בשבילך הוא להיות עם אמא בבית עד יומך האחרון.

אנו עומדות כאן לידך אבא, בנותיך האוהבות ומבטיחות שנמשיך לשמור על אמא.

נוח בשלום על משכבך, אבא יקר

אבא,

עבר חודש בלעדיך, הימים חולפים, החורף יסתיים בקרוב, ותחושה של אביב כבר באוויר.
רציתי לספר לך שבימי השבעה היו לנו ימים מיוחדים ואינטימיים, לאמא ולנו הבנות. דיברנו
עליך המון, חזרנו לזיכרונות של פעם, של משפחת לסלו הקטנה שלנו. הבנו מה שידענו כל
השנים, אבל בימי השבעה קבלנו לכך אישורים וחיזוקים, לכך שהיינו משפחה אחרת בחיים
של הקיבוץ של פעם. אמא ואתה הייתם הורים אחרים, ואולי בזכות זה, גם אנחנו היינו בנות
אחרות. המשפחתיות שאנחנו תמיד הרגשנו, הצמר-גפן הרך והמתוק שעטפתם אותנו בו, כל
אלה לא היו דבר מובן מאליו באותם ימים, כשהחיים סבבו סביב העבודה והאמונה שצריך
להשאיר לאנשי החינוך את חינוך הילדים.

אנחנו גדלנו בבית אחר, שבו המשפחה היתה מרכז החיים. כל יום בארבע כשהיינו מגיעות
הביתה, היינו מקבלות את כל תשומת הלב. נתת לנו הרגשה שהעולם סובב סביבנו
ושתעשו הכל למעננו, גם אם זה לא הכי מקובל מסביב. העוגה והשוקו החם שחילו כל יום
אחרי הצהרים, המשחקים ששיחקנו ביחד, הטיולים הקטנים ברגל והארוחות המשותפות
בכל ערב, כל אלה היו חלק ממשפחתיות מאד אוהבת חמה ואינטימית. לפעמים נדמה היה לי
שאנחנו היינו היחידים שאכלו ארוחת ערב בכל ערב בבית ולא בחדר האוכל (חוץ מיום
שישי). מסתבר שלא רק אנחנו הרגשנו את זה, קבלנו המון חיזוקים לכך בימי השבעה,
מאנשים שסבבו אותנו, שראו את המשפחתיות שלנו, והיום, יותר מתמיד, מעריכים את זה.

השנים האחרונות בחייך לא היו קלות. התחושה שאתה כבר לא שולט על חיך לא היתה
קלה לך, ולעיתים התקשית להביע את זה במילים. הרבה פעמים שאלתי את עצמי אם אתה
מאושר, אם ככה אתה רוצה להמשיך לחיות, ולא ידעתי מה לענות לעצמי. יתכן שהתשובה
טמונה בכך שחיית כל כך הרבה שנים, שהתגברת על כל כך הרבה קשיים ומשברים בדרך,
וגם בלי הרבה מילים הראית לכולנו שאתה רוצה להמשיך לחיות ושיש בשביל מה לחיות. אני
בטוחה שחלק ממה שעזר לך להגיע לגיל כל כך מופלג, למרות המחלות והקשיים, טמון
בקשר המיוחד שלך ושל אמא, שנתנה לך הרגשה שהיא כאן למענך ולצידך. לא הסכמת
להיות בשום מקום אחר, אלא רק בבית כשאמא לצידך. וכך גם סיימת את חיך בבית כשאמא
לצידך.

אנו נפרדות ממך שוב אבא, ומבטיחות לך שנשמור על אמא כמו שאתה תמיד שמרת עליה.

20/02/2009

סבא היקר

לפני כמעט 5 שנים חגגנו לך יום הולדת 90.
העלנו זיכרונות, ברכנו ברכות ואתה עם עיניים טובות הבטת בנו,
בעשרת נכדך, וגם בחיוך ראינו את הצניעות והשלווה.
על קברך היום נזכר בברכות:

עברת כה רבות בחיך, עברת מלחמות עולם, עלית ארצה,
היית עד להקמת המדינה ועוד אירועים,
עליהם אנו יכולים לקרוא בספרי ההיסטוריה.

כולנו זוכרים איך אתה וסבתא דאגתם לנו,
פינקתם אותנו וסיפרתם לנו סיפורים וחוויות.
זכרנו איך שהיינו קטנים היית לוקח אותנו עם סבתא מהגנים, מפנק,
מכין לביבות ולצ'ו ומשחק איתנו משהקים.

כולנו יודעים כי לא כל אחד זוכה להגיע לגיל מיוחד שכזה,
אבל אתה סבא, זכית בכבוד הזה.
סבא כמוך אין לכל הילדים ואנו היינו גאים ומאושרים.
עבורנו היית סבא מיוחד שכזה וגם אם לפעמים קשה – בעזרת סבתא הכל בחיים יפה.

איחלנו שתמשיך להיות כה מאושר, שתהנה מכל המשפחה והשאר,
שתעבור מכשולים כי עליך הם קטנים... ושכל מה שתבקש יתגשם.

סבא יקר, ניסינו ללקט ברכות אותם כתבנו.
תמיד נאהב אותך ונזכור בליבנו, סבא כזה מיוחד שאין ולא יהיה לאף אחד.
אוהבים הנכדים: יותם, ענר, נעה, נופר, נעם, ניר, הדס, שחר, שרון ואופיר.